

Mordvin lakodalmas

(RAB ZSUZSA FORDÍTÁSAI)

A VÖLEGÉNY NÁSZNÉPÉNEK GYÜLEKEZÉSE

Gerendadúc-istenanya,
házunk-őrző, tápláló!
Hangos hangom ne ijesszen,
kiáltásom ne rémisszen!
Kialtok nem rémisztésül,
énekek nem ijesztésül,
szépség kedvéért dalolunk,
jószág kedvéért vigadunk.
Misa bátya, bátyánk,
mi tápláló gazdánk,
tőled kérünk bölcsességet,
tetőled eszes beszédet:
megengeded-é, kedves bátya,
hogy a lánykérő után menjünk,
k u d a v a után induljunk?
Hogyha megengeded, bátya,
megyünk a lánykérő után,
indulunk a kudava után
jó befogott lovakon,
nyerges-hámos lovakon.
Merre-merre induljunk?
Merre-merre száguldjunk?
Moszkvai nagy úton végig,

rosztovi nagy úton végig,
vasalt hídon léptetünk át,
réz korlátok közt szökünk át,
istenanya képe előtt,
lángos gyertyák lángja között,
föllegében tömjénfüstnek.
Szürke, barna kancáinkat,
sötét deres csődöreinket
kötjük sötét istálloba,
tönkölybúzamagon tartjuk,
langyos vízzel itatgatjuk.
Táncos lábuk típródi,
fényes hátuk szikrázik,
lobogóként farkuk lobog,
szemük, mint a csillag, ragyog,
füllük olló kettős szára,
selyem a sörényük szála,
üvegpoharak patáik.
Száraz pusztán hogyha járnak,
lábuk forrást fakaszt fel,
tocsogós réten hogyha járnak,
szikrát szikráztatnak fel.

MILYEN AZ ASSZONYSOR

Gyere ide hozzám, menyecske,
gyere ide mellém, anyácskám,
mondd el, menyecske, mondd el,
milyen a férjhezmenetel,
milyen, milyen az asszonyosor.
Mondd el, menyecske, mondd el,
milyen az idegen apa,
mondd el, anyácskám, mondd el,
milyen az idegen anya!
Mondd el, menyecske, mondd el,
milyen az idegen család.

Elmondom, húgom, elmondom,
milyen is az asszonyosor.
Hogyha nézed távolról,
nyári naphoz hasonlít,
szép sugarához hasonlít.
Közelébb ha mégy hozzá,

szemtől-szembe ha állsz vele,
vaspatkóba botlasz,
hegyre kapaszkodhatsz.
Elmondom, húgom, elmondom,
milyen az idegen apa.
Hogyha nézed távolról,
húsvéti naphoz hasonlít.
Közelébb hogyha mégy hozzá,
szemtől-szembe ha állsz vele,
ipad, az idegen apa,
dühöd viharhoz hasonlít,
mennykő-robajhoz hasonlít,
hogyha egyszer rád dördül,
azt se tudod, hová állj,
azt se tudod, hová légy.
Elmondom, húgom, elmondom,
milyen az idegen anya.
Hogyha nézed távolról,

mézes ételhez hasonlít.
 Közelébb hogyha mégy hozzá,
 szemtől-szembe ha állsz vele,
 napad, az idegen anya,
 égető csalánhoz hasonlít.
 Ha az téged megéget,
 mosva le nem moshatod,
 késsel le ne vágthatod.
 Elmondom, húgom, elmondom,
 milyen az idegen család.
 Hogyha nézed távolról,
 szép ruhához hasonlít,
 ékes öltözethez hasonlít.
 Közelébb hogyha mégy hozzá,
 szemtől-szembe ha állsz vele,
 fulladozol bűzében.
 Húgom, hogyha a házban
 jársz serényen, szaporán,
 az új család azt mondja:
 még a tetőt kitöri!
 még a padlót betöri!

Hogyha pedig lassan jársz,
 az új család azt mondja:
 lám, a lábát vonszolja!
 lám, a fejét horgasztja!
 Elmondom én, galambom,
 idegenek közt mi a sor:
 ha előttük mégy — kergette vagy,
 hátra maradsz — lomha vagy,
 hogyha velük mégy — csúnyán szólsz.
 Élést idegen apánál
 ellenségemnek szánom,
 élést idegen anyánál
 gonoszoknak kívánom.
 Szakadjon könnyed, galambom,
 édesapád házában,
 szülőanyád karjában,
 mert ők szánya ölelnek,
 mert kedves vagy szívüknek.
 Messze idegenben, galambom,
 téged senki meg nem szán.

A NÁSZNÉP ÉRKEZÉSE

Haj, ti nénék, bátyák!
 Nénék, bebocsássatok!
 Nagy meszünnen érkeztünk,
 hét erdőn át csörtettünk,
 seregély-földről seregeltünk,
 dunamenti földről jöttünk.
 Ki a kaput szélesre!
 Kapu keresztgerendáját magasra!
 Mert szélesen térünk be,
 mert magasan lépünk be!
 Ha szélesre nem tárjátok,
 tetejét föl nem nyomjátok,
 majd kocsrúddal kinyitjuk,
 járommal feltaszítjuk!
 Áldás, áldás!
 Felkelő Napisten áldjon meg!
 Felkelő Holdisten áldjon meg!
 Égerfa keresztet kudava nyakába,
 szinezüst keresztet leányok nyakába,

kudava torkába bogáncsot,
 lányokéba harangvirágot,
 töreket a kudava nyelvére,
 leányok nyelvére válogatott borsót!
 Megjöttek a kérők, megjöttek,
 már a ház köré gyűltek,
 őket senkise fogadja,
 lovaikat száron nem fogja.
 Gyere ki bátya, fordulj ki,
 gyere ki néne, térülj ki!
 Megjöttek a hívott vendégek,
 házatok elébe most értek!
 Gyűljön a násznép sereggel,
 gyűljön a sok vendég sereggel!
 Forogjon a násznép, forogjon,
 aranyos szőnyegen dobogjon,
 táncba a násznép lendüljön,
 ezüstös szőnyegen perdüljön!

A FIATALOK FEKTETÉSE A CSÜRZEN

Menjünk immár, tegyük le
 egy pár galambunkat
 fészük megkészítésére,
 galambfiak költésére!

*

Helyüket nem mi készítettük,
 fejük alját sem mi vetettük,
 hanem a teremő isten lánya,
 első gyermeke mi urunknak.
 Derékaljat ő vetette
 hét fiú születésére,

a fejaljat készítette
hét leány jövetelére.
Milyen úton érkezett,
honnan is ereszkedett?
Ezüst láncon végig,
színarany bölcsőig.

*

Csűrünk őrző szelleme,
anyácska, csűr-őríző!
Fiatalt párt hagyunk itt,

legyének néked kedvesek,
egészséggel legyenek,
ellenség nekik ne ártson,
gonosz rájuk ne találjon!

*

Immár ketten maradjatok,
egészségben vigadjatok,
vas zárral bezárunk,
éles kövekkel kerítünk,
ellenség nektek ne ártson,
gonosz rátok ne találjon!

A MENYASSZONY NÁSZNÉPÉNEK GYÜLEKEZÉSE

Gyűljetek, leányok, gyűljetek
testem sirató helyére,
barátnéim, seregeljete
testem gyászoló helyére.
Várom titeket régóta,
miért késlekedtetek?
Engem mért kicsinyletek?
Isten napja egy évig tart,
Niske napja kettőig.
Nehéz bánat szakadt rám,
nagy szomorúság szakadt rám,
az ablaknál ültem csak,
az ablakot néztem csak,
megálltak a rámán ujjaim,
elfáradt a párkányon könyököm,
térdem a lócán elszibadt.
Rég hallom, leánytársaim,
moszkvai harang hangotok,
lestem az ablak sarkából
a moszkvai nagy utat.
Leánypajtásaim felkeltek,
fehér hattyúrajként érkeznek,
hat-sor-hímes az ingválluk,
rácsos-hímes a ruhájuk,
puhán suppog a bocskoruk.
Énekelnek nagy fennen,
idehallik messzünnen.
Kinéztem a másik ablakon:

jó legény játjaim felkeltek,
zeneszóval érkeznek,
báránnygapjú a köpenyűk,
széles-hímes az övük,
krími kucsma a fejükön,
csikorog a csizma a lábukon.
Kinéztem a harmadik ablakon:
nénéim-húgaim felkeltek,
fehér galambrajként érkeznek.
Jaj, barátnéim-társaim!
Jaj, húgaim, jó pajtásaim!
Ki akartam menni elétek,
mentem volna titeket fogadni,
de szegyeltem, társaim,
boldogtalan fejemet.
A ti termetetek nyirsudár,
derekatok hegedű, szép sugár,
piros alma az orcátok,
pipacs szirma a ruhátok.
Végignézttem magamon:
siralmas az én termetem,
elhaloványult szép orcám,
fehér ingem megnéztem,
elsötétült fehér gyolcs ingem,
rácsos-hímes ruhám megfakult.
Ezért nem mentem ki elétek,
nem mentem ki titeket fogadni.
Engem meg ne vessetek,
Rám ne nehezeltetetek!

A MENYASSZONY, LEÁNYTÁRSAIHOZ

Jöttem-mentem, leánytársaim,
jártam-keltem, jó pajtásaim,
apám-nevelőm udvarán,
feltáplálóm udvarán.
Udvarunk jobb sarkában

kerekedett egy szép tisztás,
kerek tisztás közepén
fehér nyírfa, ékes-szép,
hajlik a lombja kétfelé.
Egyik felén kányafa virágzik,

másik felén málna indázik.
Ekes nyírfa tövében
én hajadon-sorom ül
hat-sor-hímes ingvállban,
térdig kivarrt ruhában,
virágcsokor a kezében,
hajlik a kedve sírásra,
könnyben fürdik az orcája.

*

Mennék veletek, társaim,
nyírfaligetben sétálni.
Lányok, amelyik nyírfának
sűrűek az ágai,
zöldek a hajtásai,

ahhoz a fához szaladok,
ahhoz hajlok-simulok.
Jó leánypajtásom,
aranyosom, társam,
vidd tovább a hangomat,
emlékeztess, társam,
elfeledt szavamra!
Régi életünkben
egy körtáncban forogtunk,
jó barátságban voltunk,
egy éneket daloltunk,
egy gondolatot gondoltunk,
egyformán szóltunk,
egy helyen háltunk.

A BARÁTNŐ VÁLASZA

Hogyan vigyem tovább, barátném,
moszkvai harang hangodat,
hogy emlékeztesselek
elfelejtett szavadra?
Mennék hozzád, mennék,
jaj, félek, félek
hozzád odamenni:
nem lehet eztán tenéked
miközöttünk vigadni,
egy körtáncban forogni,
egy éneket dalolni.

A MENYASSZONY

Várjatok, leányok, kedvesek,
várjatok, ne siessetek!
Várjatok, barátnék, kedvesek,
jobbkezemmel suhintok,
ezüst karperecet hajítok,
nektek ezüst hidat támasztok.
Balkezemmel suhintok,
arany gyűrűt hajítok,
arany korlátot állítok.
Várjatok, leányok, kedvesek,
legelőször én megyek:
tallér, tallér a bocskorom,
vésett tallér a nyomom,
lépek tallér bocskorban,
tallér marad a nyomomban.
Tallér nyomomba lépjetelek,
korlát mentén menjetelek.